

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

De același autor:

Vânătorii de zmeie

Splendida cetate a celor o mie de sori

Vânătorii de zmeie – roman grafic

KHALED HOSSEINI

ȘI MUNȚII AU ECU

Traducere din limba engleză și note de
Andreea Giorgia Nicolae

NICULESCU

*Dincolo de ideile de fărădelege
și dreptate se află un câmp. Ne vedem acolo.*

JELALUDDIN RUMI, secolul al XIII-lea

1.

Toamna, 1952

Așa, deci. Vreți o poveste?! Vă voi spune una. Doar pe aceasta. Să nu-mi mai cereți altele. E târziu, Pari, și mâine ne așteaptă pe amândoi o zi lungă de mers. Trebuie să te odihnești în noaptea asta. Și tu la fel, Abdullah. Contez pe tine, băiete, atât timp cât sora ta și cu mine suntem departe. La fel contează și mama voastră. Acum. O poveste, deci. Ascultați-mă, ascultați-mă amândoi cu atenție. Și să nu mă întrerupeți.

A fost odată ca niciodată, pe când *div*-ii și *djinn*-ii și uriașii străbăteau Pământul, un fermier pe nume Baba Ayub. Acesta trăia împreună cu familia într-un sătuc, Maidan Sabz. Pentru că trebuia să hrănească o familie numeroasă, Baba Ayub își petrecea zilele muncind din greu. În fiecare zi, din zori până la apusul soarelui, trudea, arând câmpul, răsturnând brazda și îngrijindu-se de arborii piperniciți de fistic. În orice moment îl puteai zări pe pământul lui, legat în talie, curbat ca o coasă, legănându-se întreaga zi. Avea mereu mâinile bătătorite și îi sângerau adesea, iar nopțile adormea de îndată ce pune capul pe pernă.

Voi spune că, în această privință, nu era deloc singurul. Viața în Maidan Sabz era grea pentru toată lumea. Existau și alte sate mai norocoase spre nord, în văi, cu pomi fructiferi, flori, aer curat și pâraie reci și limpezi. Dar Maidan Sabz era un loc pustiu și nu semăna în niciun fel cu imaginea pe care numele său,

Câmpul Verde, ți-ar inspira-o. Era așezat într-o câmpie întinsă, prăfuită, înconjurată de un lanț de munți stâncoși. Vântul era cald și îți băga praful în ochi. Să găsești apă era o luptă zilnică, pentru că, în fântânile din sat, chiar și în cele mai adânci, apa scădea adesea. Da, exista și un râu, dar sătenii trebuiau să meargă o jumătate de zi ca să ajungă acolo și, chiar și așa, apa lui curgea plină de noroi tot timpul anului. Acum, după zece ani de secetă, și râul avea puțină apă. Să spunem că munca celor din Maidan Sabz era de două ori mai grea pentru a-și câștiga jumătate din existență.

Baba Ayub se număra însă printre cei mai norocoși, pentru că avea o familie pe care o prețuia mai mult decât orice altceva. Își iubea nevasta și nu ridica niciodată vocea la ea, cu atât mai puțin mâna. Îi prețuia sfatul și simțea o adevărată plăcere să stea de vorbă cu ea. Cât privește copiii, fusese binecuvântat cu la fel de mulți câte degete avea o mână – trei băieți și două fete, pe care îi iubea din tot sufletul. Fetele erau ascultătoare, cumini, aveau o reputație bună și o fire blândă. Pe băieți îi învățase deja să prețuiască cinstea, curajul, prietenia și să muncească din greu, fără să se plângă. Îl ascultau, așa cum fiii buni își ascultă tatăl, și îl ajutau la munca câmpului și la strângerea recoltelor.

Deși își iubea toți copiii, Baba Ayub era legat în mod special de unul dintre ei, de cel mai mic, Qais, care avea trei anișori. Qais era un băiețuș cu ochi de un albastru închis. Îi fermeca pe toți cei care îl întâlneau cu râsul lui de drăcușor neastâmpărat. Era, de asemenea, unul dintre acei băieți atât de plini de energie, încât îi seca pe ceilalți de energia lor. Când a învățat să meargă, a găsit atât de multă plăcere în această activitate, încât toată ziua, cât era treaz, mergea de colo-colo, chiar și în timpul nopții, dând de multe ori de belea. Era un somnambul care pleca din casa de chirpici și hoinărea prin întuneric, în lumina lunii. Părinții își

faceau griji pentru el. Dacă avea să cadă într-o fântână, să se rătăcească sau, și mai rău, să fie atacat de una dintre creaturile care stau la pândă pe câmp noaptea? Au încercat multe leacuri, dar niciunul nu a mers. Până la urmă, Baba Ayub a găsit o soluție simplă, cum sunt adesea cele mai bune soluții: a luat un clopoțel de la gâtul unei capre și l-a agățat de cel al lui Qais. Astfel, clopoțelul ar fi trezit pe cineva, în cazul în care Qais s-ar fi sculat în miez de noapte. După un timp, Qais a încetat să mai meargă ca un somnambul, dar, crescând împreună cu clopoțelul, a refuzat să se mai despartă de el. Și așa, clopoțelul a rămas la gâtul băiatului, chiar dacă nu-i mai era de folos. Când Baba Ayub venea acasă după o lungă zi de muncă, Qais alerga din fața casei înaintea tatălui său, înconjurându-i pântecul cu brațele lui mici, iar clopoțelul zornăia la fiecare pas mărunț pe care-l făcea. Baba Ayub îl ridica în brațe și-l aducea în casă, după care Qais se uita atent la tatăl său în timp ce acesta se spăla, apoi se așeza lângă el pentru masa de seară. După masă, Baba Ayub își sorbea ceaiul, privindu-și familia, imaginându-și că va veni o zi în care toți copiii lui vor fi la casa lor și îi vor da nepoți, când va fi stăpânul mândru al unui neam chiar mai mare.

Dar vai, Abdullah și Pari, zilele de fericire aveau să se sfârșească pentru Baba Ayub.

S-a întâmplat într-o zi când un *div* a dat buzna în Maidan Sabz. Pe măsură ce se apropia de sat dinspre munți, pământul se cutremura sub zgomotul pe care-l făceau pașii lui. Sătenii și-au aruncat lopețile, sapele, topoarele și s-au împrăștiat care încotro. S-au ascuns în casele lor claie peste grămadă. Când zgomotul asurzitor al pașilor *div*-ului s-a oprit, cerul de deasupra satului s-a întunecat de umbra lui. Se auzise că îi creșteau coarne îndoite și că umerii și coada puternică erau acoperite de păr negru și aspru, că ochii lui erau roșii, strălucitori. Nimeni nu știa cum arată, vă dați

seama, cel puțin nimeni dintre cei care trăiau: *div*-ul îi mânca pe loc pe cei care îndrăzneau să-și ridice ochii la el. Știind asta, sătenii, înțelepți, își țineau ochii numai în pământ.

Toată lumea știa de ce îi călcase *div*-ul. Auziseră poveștile despre cum venea el prin sate și se puteau doar minuna de cum a reușit Maidan Sabz să scape până acum din calea lui. Se gândeau că poate viața mizeră pe care o duceau în Maidan Sabz i-a ajutat, dacă țineau seama de faptul că cei mici nu erau bine hrăniți, fiind mai degrabă piele și os. Chiar și așa, norocul lor s-a terminat până la urmă.

Maidan Sabz tremura și își ținea răsuflarea. Familiile se rugau ca *div*-ul să le ocolească, pentru că știau foarte bine că, dacă acesta le va bate în acoperiș, vor fi obligați să-i dea un copil. *Div*-ul l-ar băga apoi pe copil în sac și s-ar întoarce de unde a venit cu sacul în spinare. Nimeni nu l-ar mai vedea vreodată pe sărmanul copil! Iar dacă vreo familie ar refuza să-i dea un copil, *div*-ul i-ar lua atunci pe toți.

Dar unde îi ducea *div*-ul pe copii? În sălașul său, aflat în vârful unui munte abrupt, foarte departe de Maidan Sabz. Văi, mai multe deșerturi și două lanțuri muntoase trebuiau străbătute pentru a ajunge acolo. Și ce om sănătos la cap ar face asta, numai ca să întâlnească moartea? Se spunea că palatul său era plin de temnițe, pe pereți atârnav satăre și din tavane cârlige cu carne. Se vorbea despre frigări imense și gropi pentru foc. Se auzise că, dacă *div*-ul prindea vreun oaspete nepoftit, atunci își învingea aversiunea față de carnea de om mare.

Cred că bănuieți în ce acoperiș a bătut ușor *div*-ul. Auzindu-l, Baba Ayub a scos un sunet de agonie, iar nevasta lui a leșinat. Copiii plângeau de spaimă și de supărare, pentru că știau că unul dintre ei va fi nevoit să plece. Familia trebuia să spună, înainte de răsăritul soarelui, care copil va fi dat *div*-ului.

Ce să vă mai spun despre cât au suferit Baba Ayub și nevasta lui în noaptea aceea? Niciun părinte nu ar trebui să fie pus vreodată să facă o astfel de alegere. Departe de urechile copiilor, Baba Ayub și femeia lui se tânguiau ce să facă. Au tot vorbit și au tot plâns, apoi au vorbit și au plâns din nou. Noaptea întreagă s-au gândit și s-au răzgândit, astfel că, deși se apropiau zorii zilei, ei nu luaseră încă nicio hotărâre – era probabil ceea ce *div*-ul își dorea, pentru că altfel ar fi plecat de acolo cu cinci copii în loc de unul, dacă părinții lor nu se hotărau. În cele din urmă, Baba Ayub a adunat din fața casei cinci pietricele de aceeași formă și de aceeași mărime. A însemnat în grabă numele fiecărui copil și, când a fost gata, le-a băgat într-un săculeț de pânză. Când l-a îndreptat spre nevasta sa, aceasta s-a dat înapoi, de parcă înăuntru s-ar fi aflat un șarpe veninos.

– Nu pot să fac asta, a spus ea, dând din cap. Nu pot fi eu cea care alege. N-aș suporta.

– Nici eu, a început să spună Baba Ayub, dar a văzut atunci prin fereastră că soarele stătea să răsară.

Nu mai aveau timp. S-a uitat lung la cei cinci copii, ca un tată bătut de soartă. Trebuia să se taie un deget pentru a se salva mâna. A închis așadar ochii și a ales o piatră din sac.

Bănuiesc că știți ce pietricică i-a căzut în mână. Când a văzut numele, și-a întors fața spre cer și a scos un strigăt de durere. Cu inima frântă, l-a ridicat pe mezin în brațe, pe Qais, care, având încredere oarbă în tatăl său, l-a luat fericit de gât. Abia după ce Baba Ayub l-a lăsat în fața casei și a închis ușa, și-a dat seama că ceva nu era în regulă. Dincolo de ușă, Baba Ayub își ținea ochii strâns închiși, din care curgeau lacrimi, în timp ce multiubitul lui Qais bătea din răspuseri cu pumnii lui micuți în ușă, strigând să-i dea drumul înăuntru. Dar Baba Ayub rămânea neclintit în hotărârea luată, murmurând: „Iartă-mă, iartă-mă”, pe

când pământul se zguduia sub pașii *div*-ului, iar fiul său scotea țipete înfiorătoare. Pământul s-a cutremurat iar și iar, până când *div*-ul a părăsit satul și pretutindeni s-a așternut liniștea. Doar Baba Ayub nu se mai oprea din plâns și-i cerea întruna iertare fiului său.

Abdullah. Sora ta a adormit. Pune-i pătura pe picioare. Așa. Bine. Mai bine m-aș opri acum. Nu? Vrei să continui? Ești sigur, băiete? Bine.

Unde rămăsesem? A, da. A urmat o perioadă de 40 de zile de doliu. În fiecare zi, vecinii găteau pentru familia îndurerată și stăteau de veghe împreună. Oamenii aduceau ce aveau prin casă – ceai, bomboane, pâine, migdale – îi compătimeau pe bieții oameni, spunându-le cât de rău le părea. Baba Ayub abia reușea să se adune și să îndruge un mulțumesc. Stătea într-un colț plângând, iar șiroaiele de lacrimi parcă ar fi fost menite să pună capăt perioadelor de secetă din sat. Nu i-ai dori nici celui mai mare dușman un așa chin, o așa de mare suferință.

Și așa au trecut mai mulți ani. Seceta a continuat, iar Maidan Sabz a devenit și mai sărac. Mai mulți copii au murit de sete în pătuțurile lor. Fântânile au secat mai tare, râul a secat, doar chinul lui Baba Ayub era ca un râu care se umfla din ce în ce mai mult cu fiecare nouă zi. Nu-i mai era de folos familiei sale. Nu muncea, nu se ruga și abia mai mânca. Copiii și nevasta se rugau de el, dar degeaba. Băieții cu care mai rămăsesese au fost nevoiți să-i preia îndatoririle, întrucât Baba Ayub nu făcea decât să stea la marginea câmpului, singuratic și bătut de soartă, uitându-se lung la șirul de munți. Nu mai vorbea cu oamenii din sat, crezând că aceștia îl bârfesc pe la spate. Spuneau că era un laș, pentru că îl dăduse de bunăvoie pe fiul său. Că nu era un tată bun. Un tată adevărat s-ar fi luptat cu *div*-ul. Ar fi murit apărându-și familia.

Într-o noapte, i-a spus și nevastei toate temerile lui.

– Nu vorbește nimeni așa despre tine, i-a răspuns femeia. Nimeni nu crede că ești un laș.

– Îi aud, a spus el.

– Auzi doar vocea ta, bărbate, a spus femeia.

În orice caz, nu i-a spus că sătenii chiar își șopteau diverse lucruri pe la spatele lui. Și mai ziceau că probabil a înnebunit.

Într-o bună zi, au primit și dovada. Baba Ayub s-a sculat în zorii zilei. Fără să-și trezească nevasta și copiii, a pus câteva bucăți de pâine într-un sac de pânză, s-a încălțat, și-a încins coasa în talie și a pornit la drum.

A mers așa zile întregi. Umbla până când soarele ajungea să se vadă ca o licărire roșie, slabă, în depărtare. Noaptea, dacă afară suiera vântul, dormea în peșteri. Altfel, se odihnea pe malul vreunui râu, sub copaci sau la adăpostul unor bolovani sau stânci. A mâncat pâinea, apoi ce a mai găsit în cale – fructe sălbatice, ciuperci, pește pe care îl prindea cu mâinile goale din râuri – și în unele zile nu a mâncat deloc. Dar nu se mai oprea din mers. Când vreun trecător îl întreba unde se duce, Baba Ayub îi spunea adevărul – unii râdeau, alții se grăbeau să treacă mai departe, de teamă să nu fie vreun nebun, iar alții se rugau pentru el, fiindcă și lor le luase *div*-ul copii. Baba Ayub își pleca atunci capul și mergea mai departe. Când pantofii i s-au stricat, i-a legat cu șireturile de picioare, iar când șireturile s-au rupt, a rămas cu picioarele goale. A trecut așa prin deșerturi, văi și munți.

Într-un final a ajuns pe vârful muntelui, acolo unde își avea sălașul *div*-ul. Era atât de nerăbdător să-și ducă treaba la bun sfârșit, încât nici nu s-a odihnit, ci, atunci când a ajuns la poalele muntelui, a început pe dată să urce, cu hainele zdrențuite, cu picioarele sângerânde, cu părul plin de praf, dar de nestăvilit în hotărârea sa. Stâncile colțuroase îi răneau tălpile. Șoimii îl ciuguleau de obraji când trecea pe

lângă cuiburile lor. Pale aprige de vânt aproape că îl trânteau la pământ. Dar el nu s-a lăsat, continuând să urce, din stâncă în stâncă, până când, în cele din urmă, a ajuns în fața porților masive ale palatului *div*-ului.

– Cine îndrăznește să mă deranjeze? a strigat *div*-ul, când Baba Ayub a aruncat cu o piatră în porți.

Baba Ayub i-a spus cine este.

– Vin din satul Maidan Sabz, a spus el.

– Ți s-a urât cu viața? Voi fi nevoit să te omor, pentru că îndrăznești să mă deranjezi la mine acasă. Cu ce treburi ai venit?

– Am venit să te omor.

A urmat un moment de liniște dincolo de porți. Apoi acestea s-au deschis zdruncinându-se din temelii și Baba Ayub l-a zărit pe *div*, învăluit în ceață, în toată hidoasa lui înfățișare.

– Nu mai spune! a răspuns cu o voce groasă ca de tunet creatura.

– Ba da, l-a amenințat Baba Ayub. Într-un fel sau altul, unul dintre noi doi va muri azi.

Preț de o clipă, a părut că *div*-ul îl va arunca pe Baba Ayub cu putere la pământ și-l va termina cu o singură mușcătură a dinților ascuțiți ca niște pumnale. Dar ceva l-a făcut să ezite. Să strângă din ochi. Poate a fost nebunia vorbelor pe care le-a rostit bătrânul. Poate înfățișarea lui, hainele zdrențuite cu care era îmbrăcat, fața însângărată, nisipul care-l acoperea din cap până-n picioare, rănilor supurânde de pe piele. Sau poate faptul că *div*-ul nu a zărit, în ochii bătrânului, nicio urmă de frică.

– De unde ai zis că ești?

– Din Maidan Sabz, a spus Baba Ayub.

– Trebuie să fie departe acest Maidan Sabz, după felul în care arăți.

– Nu am venit aici să stăm de vorbă. Am venit aici să...

Div-ul își ridică o gheară.

– Da. Da. Ai venit aici să mă omori. Știu. Dar am dreptul să spun câteva vorbe înainte să fiu ucis.

– Prea bine, spuse Baba Ayub. Dar numai câteva.

– Îți mulțumesc.

Div-ul a rânjit.

– Pot să te întreb ce rău ți-am făcut de vrei să mă omori?

– Mi l-ai luat pe fiul cel mic, a răspuns Baba Ayub. Era tot ce aveam mai scump pe lume.

Div-ul a mormăit, mângâindu-și bărbia.

– Am luat mulți copii de la mulți tați, a spus el.

Baba Ayub puse furios mâna pe coasă.

– Atunci o să-i răzbun și pe ei.

– Trebuie să-ți mărturisesc că încep să te admir pentru curajul tău.

– Habar n-ai ce-i curajul, a spus Baba Ayub. Ca să ai curaj, trebuie să fie ceva în joc. Am venit până aici și nu am nimic de pierdut.

– Ai viața de pierdut, a spus *div*-ul.

– Mi-ai luat-o deja.

Div-ul a mormăit din nou și l-a cercetat gânditor pe Baba Ayub. După un timp, a spus:

– Foarte bine, atunci. O să mă lupt cu tine. Dar mai întâi îți cer să mă urmezi.

– Spune repede despre ce e vorba, a spus Baba Ayub. Îmi pierd răbdarea.

Însă *div*-ul se îndreptase deja spre un coridor imens și Baba Ayub nu a avut altceva de făcut decât să-l urmeze. Au mers printr-un labirint de coridoare, cu tavane ce aproape că atingeau norii, fiecare susținut de coloane uriașe. Au trecut de multe scări și camere atât de mari că ar fi încăput în ele tot satul din care venea bărbatul. Și au mers așa până când, în cele din urmă, *div*-ul l-a dus pe Baba Ayub într-o încăpere, care avea un perete acoperit de o perdea grea.

– Apropie-te, i-a făcut semn *div*-ul.

Baba Ayub se afla acum lângă *div*.

Div-ul a tras la o parte perdeaua. În spate, o fereastră din sticlă. Baba Ayub a zărit prin ea o grădină imensă. Chiparoși plantați unul lângă altul, în linie dreaptă, o înconjurau din toate părțile, iar la rădăcina lor, pământul era plin de flori de toate culorile. Grădina avea iazuri făcute din gresie albastră, terase din marmură și peluze verzi luxuriante. Baba Ayub a mai văzut garduri vii frumos tăiate, având diferite forme, și fântâni a căror apă curgea în umbra unui rodiu. Să fi trăit trei vieți și tot nu și-ar fi putut imagina că există un loc atât de frumos.

Dar ce l-a făcut pe Baba Ayub să îngenuncheze a fost vederea copiilor alergând și jucându-se fericiți în grădină. Se alergau pe alei și în jurul copacilor. Se jucau de-a v-ați ascunselea în spatele gardurilor vii. Baba Ayub a căutat cu privirea printre ei până ce a zărit, în sfârșit, ceea ce căuta. Era acolo! Fiul său Qais, în viață și mai mult decât bine. Se înălțase, iar părul îi era mai lung decât își amintea Baba Ayub. Purta o foarte frumoasă cămașă albă peste niște pantaloni care-i veneau ca turnați. Râdea cu poftă alergând după doi tovarăși de joacă.

– Qais, a șoptit Baba Ayub, aburind sticla.

Apoi l-a strigat pe fiul său pe nume.

– Nu te poate auzi, a spus *div*-ul. Și nici vedea.

Baba Ayub a sărit în sus, a dat din mâini, a bătut în geam, până când *div*-ul a tras din nou perdeaua.

– Nu înțeleg, a spus Baba Ayub. Am crezut că...

– Aceasta este răsplata ta, a spus *div*-ul.

– Fă-mă să înțeleg, a exclamat Baba Ayub.

– Te-am supus unei probe.

– O probă?

– Da, o probă a iubirii. A fost o provocare dură, recunosc, și știu ce putere are dangătul de clopot asupra ta. Dar ai trecut proba. Aceasta este răsplata ta. Și a lui.

– Dar dacă nu aș fi ales? a strigat Baba Ayub. Dacă aș fi refuzat această probă?

– Atunci toți copiii tăi ar fi pierit, i-a răspuns *div*-ul, pentru că oricum ar fi fost blestemați, având un bărbat slab drept tată. Un laș care mai degrabă i-ar vedea pe toți murind decât să-și încarce propria conștiință. Ai spus că nu ai curaj, dar îl văd în tine. E nevoie de curaj pentru ce ai făcut tu, pentru povara pe care ai acceptat să o duci în spate. Te respect pentru asta!

Baba Ayub și-a luat coasa șovăind, iar aceasta i-a alunecat din mână și a căzut pe podeaua din marmură, cu mult zgomot. Genunchii i s-au înmuiat și a fost nevoit să se așeze.

– Fiul tău nu-și mai aduce aminte de tine, a continuat *div*-ul. Asta e viața pe care o duce acum și ai văzut cu ochii tăi cât e de fericit. Se bucură aici de cele mai alese haine și bucate, de prieteni și de multă dragoste. I se predau artele, limbile străine și științele și învață despre înțelepciune și ce este mila. Nu-și dorește nimic. Într-o bună zi, când va deveni bărbat, poate alege să plece și va fi liber să plece. Cred că îi va mângâia pe mulți oameni cu bunătatea lui și că va aduce multă fericire celor chinuiți de soartă.

– Vreau să-l văd, a spus Baba Ayub. Vreau să-l iau acasă.

– Chiar asta vrei?

Baba Ayub și-a ridicat ochii spre *div*.

Creatura s-a dus spre un dulap aflat lângă perdea și a scos dintr-un sertar o clepsidră.

– Știi ce e aceea o clepsidră, Abdullah? Știi. În regulă.

Ei bine, *div*-ul a luat clepsidra, a întors-o și a pus-o la picioarele lui Baba Ayub.

– Îți voi da voie să-l iei cu tine acasă, a spus *div*-ul. Dacă alegi asta, el nu se va mai putea întoarce niciodată aici. Dacă alegi să rămână, *tu* ești cel care nu va mai putea veni niciodată aici. Când se va fi scurs tot nisipul din clepsidră, voi veni să aud ce-ai hotărât.